



**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра маркетингу**

**Панченко Марія
Олександрівна**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
«Логістика»**

Одеса - 2025

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра маркетингу

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
з дисципліни
«Логістика»
для здобувачів спеціальності D5 – Маркетинг
першого (бакалаврського) рівня освіти
всіх форм навчання
IV курсу VII семестру

Затверджено на засіданні
кафедри маркетингу
Протокол № від 2025 р.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Логістика» для здобувачів спеціальності D5 – Маркетинг першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання, IV курсу VII семестру, освітньої програми «Маркетинг – 2025». Одеса, 2025. 20 с.

Укладач: Панченко М.О., канд. екон. наук, доц.

ЗМІСТ

ВСТУП

стор
3

- Практичне заняття 1. «Логістика – наука управління матеріалорухом у ринковій економіці».
- Практичне заняття 2. «Умови становлення розвитку логістики у світі та в Україні».
- Практичне заняття 3. «Принципи та функції логістики»
- Практичне заняття 4. «Концепції логістики».
- Практичне заняття 5. «Логістичні системи, канали та ланцюги».
- Практичне заняття 6. «Методологічний апарат логістики».
- Практичне заняття 7. «Логістика на промисловому підприємстві».
- Практичне заняття 8. «Логістика постачання підприємства».
- Практичне заняття 9. «Виробнича логістика».
- Практичне заняття 10. «Збутова логістика».
- Практичне заняття 11. «Інформаційні потоки на підприємстві».
- Практичне заняття 12. «Планування та аналіз логістичної діяльності підприємства».
- Практичне заняття 13. «Логістика і маркетинг».
- Практичне заняття 14. «Аудит логістики».
- Практичне заняття 15. «Універсальний характер концепції та методології логістики».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

10

ВСТУП

Предметом вивчення дисципліни «Логістика» є загальні закономірності розвитку логістичних систем, особливості і тенденції управління й оптимізації матеріальних потоків. Основною метою вивчення дисципліни «Логістика» є формування у майбутніх фахівців системних знань і розуміння концептуальних основ логістики, теорії і практики розвитку цього напрямку, а також формування навичок самостійної роботи по засвоєнню навчального матеріалу відповідно до нових методів управління матеріальними потоками в сучасних умовах.

Дисципліна має міждисциплінарний характер та синтезує знання економічної теорії, менеджменту, маркетингу, управління персоналом, економічного аналізу, вищої та прикладної математики, розміщення продуктивних сил та ін.

Метою вивчення навчальної дисципліни є сформувати у майбутніх спеціалістів системних знань і розуміння концептуальних основ логістики, теорії і практики розвитку цього напрямку та набуття навичок самостійної роботи, щодо засвоєння навчального матеріалу стосовно сучасних методів управління матеріальними та іншими потоками в сучасних умовах.

Завданнями навчальної дисципліни є набуття студентами теоретичних знань з питань концепції, стратегії й тактики логістики та принципів і закономірностей створення й руху матеріальних потоків; опанування студентами методичним інструментарієм розроблення та реалізації завдань логістики; оволодіння ідеологією концепції та навичками логістичного управління; розроблення пропозицій щодо формування та удосконалення логістичних систем і механізмів їх функціонування; набуття навичок оцінки економічної ефективності та наслідків здійснення логістичних рішень.

Практичне заняття 1. Логістика – наука управління матеріалорухом у ринковій економіці.

- 1.1 Поняття та сутність логістики.
- 1.2 Етапи розвитку логістики.
- 1.3 Мета, завдання та функції логістики.
- 1.4 Рівні формування логістики.

Мета вивчення теми: зрозуміти сутність логістики як цілісної системи, її роль в оптимізації бізнес-процесів, а також освоїти інструменти управління потоками, що дозволяє підприємствам бути конкурентоспроможними та задовольняти потреби ринку, інтегруючи виробництво, збут та постачання.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Перевірка знань за попередній семестр з курсу Маркетинг. Усне опитування за матеріалами лекції.

Питання до обговорення

1. Як еволюціонувало поняття "логістика" від військового терміну до сучасної науки управління бізнес-процесами?
2. Що таке матеріальний потік та в чому полягає принципова відмінність логістичного підходу до управління матеріальними ресурсами від традиційного?
3. Розкрийте зміст "семи правил логістики" (належний вантаж, потрібна якість, потрібна кількість, потрібний час, потрібне місце, потрібному споживачу, з мінімальними витратами). Яке з них є ключовим у ринковій економіці?
4. Яка основна мета логістики в умовах ринкової економіки? Сформулюйте ключові завдання, що допомагають досягти цієї мети.
5. Наведіть приклади основних логістичних операцій (транспортування, складування, пакування, обробка замовлень) та поясніть їхню роль в управлінні матеріальним потоком.
6. Чому системний підхід є одним із основних методологічних принципів логістики?
7. Дайте визначення логістичної системи та логістичного ланцюжка. Які елементи їх утворюють?
8. Охарактеризуйте основні функціональні види логістики (закупівельна, виробнича, розподільча, транспортна, складська) та їх взаємозв'язок.
9. Як ефективне управління матеріальними потоками впливає на зниження витрат, підвищення рівня обслуговування клієнтів та загальну конкурентоспроможність компанії на ринку?
10. Матеріальний потік нерозривно пов'язаний з інформаційним та фінансовим. Поясніть цей взаємозв'язок та його важливість для ефективного логістичного управління.

Практичні завдання:

Завдання 1. Наведіть приклади логістичних операцій, які виконуються на різних етапах логістичного ланцюга (закупівля, виробництво, збут). Класифікуйте їх на базові (ключові) та підтримуючі (допоміжні).

Завдання 2. Опишіть рух матеріальних та інформаційних потоків для конкретного підприємства (наприклад, виробника меблів, супермаркету або транспортної компанії). Вкажіть, як вони взаємопов'язані.

Завдання 2. Визначте основні завдання логістики для наступних типів підприємств:

1. Транспортне підприємство.

2. Виробниче підприємство.
3. Посередник (дистриб'ютор).

Контрольні запитання за темою роботи

1. Розкрийте історичний розвиток терміну “логістика”. Яким чином сформулювалась сучасна дефініція терміну “логістика”?
2. Визначте основні причини та передумови розвитку логістики в сфері економіки.
3. Сформулюйте та поясніть основні підходи до визначення “логістики”.
4. Визначте перспективи розвитку логістики в економічній сфері.
5. Сформулюйте основні цілі та мету логістики на сучасному етапі та визначте зміну пріоритетів логістики в процесі історичного розвитку.
6. Сформулюйте основні групи завдань логістики та визначте основні функції логістики.
7. Розкрийте взаємозв'язок логістики, як різновиду діяльності, з іншими видами діяльності, та, як науки, з іншими науками.
8. Обґрунтуйте вплив логістики на рівень конкурентоспроможності підприємства. Які конкурентні переваги можуть здобути економічні суб'єкти, які використовують логістичні принципи в своїй діяльності.

Практичне заняття 2. Умови становлення розвитку логістики у світі та в Україні.

- 2.1 Передумови, причини та етапи становлення логістики
- 2.2 Умови становлення розвитку логістики у світі
- 2.3 Умови становлення розвитку логістики в Україні

Мета вивчення теми: зрозуміти сутність логістики, її розвиток, види та роль у досягненні конкурентних переваг через ефективне управління потоками товарів, інформації та ресурсів для задоволення потреб клієнта з мінімальними витратами.

План проведення заняття:

Індивідуальне завдання. Презентація результатів.

Питання до обговорення

1. Як війна вплинула на безпеку та стійкість логістичних систем України, і які інноваційні рішення потрібні для їх відновлення та захисту?
2. Як Україна може використати свій транзитний потенціал та інтегруватися в логістичні мережі ЄС?
3. Які ключові тренди діджиталізації (AI, блокчейн, автоматизація) найважливіші для української логістики?
4. Як подолати інфраструктурні обмеження та зменшити високі логістичні витрати в Україні?
5. Яка роль людського капіталу та міжнародної співпраці у розвитку логістичної галузі України?
6. Як забезпечити «зелену» та сталу логістику в умовах післявоєнного відновлення?

Практичні завдання:

Завдання 1. Розробити цифрову платформу для відстеження вантажів від українського агровиробника до європейського споживача, інтегруючи дані з митниці, перевізників (авто, залізниця) та складів, щоб забезпечити прозорість, швидкість та мінімізувати витрати.

Завдання 2. 1 етап. Опишіть ключові етапи розвитку логістики (наприклад, використання логістики в Римській імперії, індустріальна революція, Друга світова війна,

повоєнний розвиток бізнес-логістики).

2 етап. Проаналізуйте перехід від концепції "мінімізації транспортних витрат" до "концепції загальних витрат" та сучасної "інтегральної концепції".

3 етап. Підготуйте презентацію або есе, що ілюструє, як зміни в технологіях та економічних умовах вплинули на ці зміни.

Завдання 3. Етап 1 (Ідентифікація проблем): Визначте основні перешкоди для ефективної логістики в Україні, особливо в контексті експорту аграрної продукції під час війни.

Етап 2 (Пошук рішень): Запропонуйте альтернативні шляхи перевезення вантажів (наприклад, розвиток інтермодальних перевезень, використання прикордонних переходів з країнами ЄС).

Результат: Розробіть міні-стратегію (план дій) для гіпотетичної української агрокомпанії щодо оптимізації її експортних логістичних маршрутів.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Які три ключові фактори сприяли розвитку логістики у світі після 1950-х років?
2. Опишіть основні відмінності між логістикою у розвинених країнах та в Україні (інфраструктура, витрати, кадри).
3. Які можливості та загрози для логістичного сектору України створює її географічне положення?
4. Які інвестиції та реформи необхідні для подолання логістичних бар'єрів в Україні?
5. Як можна інтегрувати Україну у світову логістичну мережу, враховуючи угоду про асоціацію з ЄС?

Практичне заняття 3. Принципи та функції логістики

3.1 Принципи логістики

3.2 Функції логістики

Мета вивчення теми: зрозуміти, як управляти матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками для досягнення цілей компанії через створення єдиної інтегрованої системи, а її принципи (системність, зворотний зв'язок, оптимальність, гнучкість) та функції (постачання, виробництво, збут) спрямовані на мінімізацію витрат, підвищення ефективності та конкурентоспроможності бізнесу за рахунок єдиного підходу до всіх процесів, що розглядаються як взаємопов'язане ціле.

План проведення заняття:

Робота в малих групах.

Питання до обговорення

1. Як узгоджуються принципи мінімальних витрат та максимального задоволення клієнта (правило "6П").
2. Роль цифровізації та автоматизації (IoT, AI) у сучасній логістиці.
3. Виклики та можливості розвитку зворотної логістики для сталого розвитку (екологічність).
4. Як інтегрувати різні логістичні функції (закупівля, склад, транспорт) для створення синергії.
5. Вплив геополітики та непередбачуваних подій (пандемії, кризи) на ланцюги постачання.
6. Особливості впровадження логістичних принципів в українських реаліях.

Практичні завдання:

Завдання 1. Оптимізація маршруту доставки продукції від заводу до 5 роздрібних магазинів, мінімізуючи витрати на паливо та час доставки, з урахуванням термінів придатності товару.

Завдання 2. Визначити оптимальну кількість матеріалів для закупівлі на місяць, враховуючи сезонність попиту, витрати на зберігання та замовлення. Проаналізувати дані про минулі закупівлі, розрахувати точку перезамолення, вибрати метод прогнозування попиту (наприклад, метод ковзного середнього).

Завдання 3. Розробити план руху матеріалів всередині цеху для мінімізації часу транспортування між робочими місцями. Створити карту потоків, визначити вузькі місця, запропонувати схему розміщення обладнання (наприклад, за методом "поточної лінії").

Завдання 4. Обрати найефективніший вид транспорту для доставки 10 тонн вантажу з Києва до Львова, враховуючи вартість, швидкість та надійність перевезення. Порівняти тарифи різних перевізників (авто, залізниця), розрахувати загальну вартість логістичного ланцюга, оформити транспортні документи.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Які основні функції виконує логістика?
2. Які основні принципи логістики?

Практичне заняття 4. Концепції логістики

- 4.1 Поняття та еволюція концепції логістики. Засади сучасної концепції логістики
- 4.2 Основні логістичні концепції
- 4.3 Концепція інтегрованої логістики

Мета вивчення теми: зрозуміти, як оптимізувати рух матеріальних, інформаційних та фінансових потоків від джерела до споживача, інтегруючи всі етапи для зниження витрат та підвищення ефективності бізнесу, а також опанувати різні погляди (концепції) на цей процес, від управління окремими потоками до комплексної інтеграції всієї цепочки поставок для досягнення конкурентних переваг.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Розглянути основні логістичні концепції.

Питання до обговорення

1. **Визначення та сутність:** Як ваша компанія (або певний проєкт) визначає логістику і яку роль вона відіграє в загальній бізнес-стратегії?
2. **Основна мета:** Яка головна мета впровадження логістичної концепції у вашій діяльності – мінімізація витрат, підвищення рівня обслуговування клієнтів, прискорення обіговості ресурсів чи досягнення балансу між ними?
3. **Системний підхід:** Яким чином ваша логістична система розглядає рух матеріальних ресурсів від первинного джерела до кінцевого споживача як єдиний інтегрований потік?
4. **Ключові елементи:** Які основні функції логістики (транспортування, складування, управління запасами, пакування, інформаційна підтримка) є найбільш критичними для вашого бізнесу?
5. **Інтеграція:** Наскільки ефективно інтегровані різні ланки логістичного ланцюга (постачальники, виробництво, дистрибуція, клієнти) між собою та з використанням інформаційних технологій?

Практичні завдання:

Завдання 1. ABC-аналіз:

Завдання: Визначити найважливіших постачальників або позиції товарів за обсягом закупівель/продажів.

Метод: Класифікація елементів логістичної системи (постачальники, запаси) на групи А (найважливіші), В (середні), С (найменш важливі) для концентрації зусиль на управлінні.

Завдання 2. Побудова логістичних систем:

Завдання: Створити схему логістичної системи для меблевого підприємства (постачальники -> виробництво -> споживачі).

Вирішення: Визначити зв'язки, потоки (матеріальні, інформаційні), точки прийняття рішень та витрати (транспортування, складування).

Завдання 3. Оптимізація закупівель/поставок:

Завдання: Визначити, коли варто залучати посередників або як оптимізувати роботу з існуючими постачальниками.

Метод: Порівняння загальних витрат (закупівля + логістика) при різних варіантах (напряму vs. через посередника).

Контрольні запитання за темою роботи

1. Що таке концепція? Як історично розвивалися концепції логістики?
2. Охарактеризуйте логістичну концепцію „JUST-IN-TIME”.
3. Охарактеризуйте логістичну концепцію „RP”.
4. Охарактеризуйте логістичну концепцію “LP”.
5. Охарактеризуйте логістичну концепцію “DDT”.
6. Охарактеризуйте макрологістичну концепцію “TQM”.
7. Охарактеризуйте концепцію інтегрованої логістики.
8. В чому суть основних положень концепції інтегрованої логістики?
9. Які основні положення логістики як загальноорганізаційної стратегії фірми?

Практичне заняття 5. Логістичні системи, канали та ланцюги

5.1 Логістичні системи та принципи їх утворення

5.2 Логістичні канали та ланцюги

Мета вивчення теми: зрозуміти, як ці компоненти функціонують для управління матеріальними та інформаційними потоками від постачальника до кінцевого споживача, мінімізувати витрати, забезпечити ефективність, гнучкість та конкурентоспроможність підприємства через інтеграцію закупівельної, виробничої та збутової логістики.

План проведення заняття:

Робота в малих групах. Розглянути рух компонентів, які функціонують для управління матеріальними та інформаційними потоками.

Питання до обговорення

1. У чому принципова відмінність логістичного підходу від традиційного управління матеріальними ресурсами? Яка головна мета логістичної системи?
2. Які основні підсистеми входять до логістичної системи? Як вони взаємодіють?
3. Чим відрізняється макрологістика (глобальна) від мікрологістики (підприємства)?

4. Які потоки циркулюють у логістичній системі? Як їх вимірювати та аналізувати?
5. Які ключові показники ефективності логістичної системи?

Практичні завдання:

Завдання 1. Запропонуйте класифікацію логістичних систем за різними ознаками (просторове обмеження, вид логістичних ланцюгів, характер зв'язків тощо) та наведіть приклади для кожного виду.

Завдання 2. Опишіть основні властивості логістичної системи (цілісність, ємерджентність, ієрархія, адаптивність) та поясніть їхнє значення на прикладі конкретного підприємства.

Завдання 3. Порівняйте поняття "логістичний канал" та "логістичний ланцюг". Визначте їхню роль у загальній логістичній мережі підприємства.

Завдання 4. Для обраного підприємства (наприклад, виробника меблів, супермаркету, поштової служби) ідентифікуйте ключові елементи його мікрологістичної системи, логістичні канали та ланцюги.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Що таке логістична система?
2. Яка мета логістичних систем?
3. Що таке логістичний ланцюг?
4. Що таке логістичний канал?
5. В чому різниця між логістичним ланцюгом та каналом?

Практичне заняття 6. Методологічний апарат логістики

6.1 Системний підхід в логістиці

6.2 Системи трансформації товарів і логістичні процеси

Мета вивчення теми: зрозуміти сутність логістики як науки й управлінської діяльності, навчитися раціонально організовувати логістичні системи, мінімізувати витрати та підвищити ефективність бізнесу шляхом координації процесів від постачальника до споживача, застосовуючи системний підхід.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Студентам пропонується навчитися раціонально організовувати логістичні системи, мінімізувати витрати.

Питання до обговорення

1. Як ефективно поєднувати класичні методи (SWOT-аналіз, моделювання) з новітніми (Big Data, AI) в логістиці?
2. Як оптимізувати управління логістичними системами (ланцюгами поставок) для досягнення конкурентних переваг?
3. Які ключові показники ефективності (KPI) варто використовувати? (Вартість, час, якість, надійність).

Практичні завдання:

Завдання 1. Охарактеризуйте об'єкт дослідження (наприклад, процес постачання, складування або транспортування конкретного товару) у сфері логістики та опишіть, який методологічний апарат (наприклад, системний аналіз, моделювання, ABC/XYZ-аналіз) буде найбільш доречним для його вивчення.

Завдання 2. Наведіть два приклади логістичних систем з різним ступенем інтеграції елементів (наприклад, "штовхаюча" та "тягнуча" системи управління запасами) та поясніть відмінності в підходах до управління ними.

Завдання 3. Проаналізуйте 3-4 актуальні вакансії менеджера з логістики на сайтах пошуку роботи. Визначте, які конкретні розділи логістики (транспортна, складська, закупівельна) та які методи (оптимізація маршрутів, управління запасами) згадуються в вимогах до кандидатів.

Завдання 4. Сформулюйте основні завдання логістики для: 1) великого виробничого підприємства; 2) торговельної посередницької фірми; 3) транспортної компанії.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Що є об'єктом і предметом дослідження в логістиці?
2. Які основні функції виконує методологічний апарат?
3. Назвіть і поясніть базові принципи логістики (системності, інтеграції, оптимізації).

Практичне заняття 7. Логістика на промисловому підприємстві.

- 7.1 Поняття виробничої логістики.
- 7.2 Традиційна і логістична концепція організації виробництва.
- 7.3 Підходи до управління матеріальними потоками у виробничій логістиці.

Мета вивчення теми: створення єдиної, комплексної системи управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками для забезпечення ефективності, зниження витрат (мінімізація), підвищення якості, своєчасності та гнучкості всіх процесів – від сировини до готової продукції споживачеві.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Вивчення принципів управління потоками, оптимізацію складських операцій, транспортних витрат, планування виробництва та створення інтегрованих логістичних ланцюгів, щоб досягти конкурентних переваг.

Питання до обговорення

1. Оптимізація внутрішніх виробничих потоків (сировина, матеріали, напівфабрикати).
2. Управління запасами сировини та незавершеного виробництва.
3. Планування виробництва та обслуговування виробничого процесу

Практичні завдання:

Завдання 1. Розрахунок оптимального рівня запасів сировини та комплектуючих для мінімізації витрат на зберігання та уникнення дефіциту (наприклад, за допомогою моделі ЕОК – Економічного Оптимального Користування).

Завдання 2. Розробка оптимального маршруту переміщення матеріалів між цехами, враховуючи час, відстань та завантаженість обладнання.

Завдання 3. Розрахунок ключових показників (собівартість логістичних операцій, оборотність запасів, точність виконання замовлень) для виявлення вузьких місць.

Завдання 4. Планування розподілу транспортних засобів, складських площ та персоналу між різними логістичними функціями (внутрішньовиробниче, постачальницьке, збутове).

Завдання 5. Вибір методів організації постачання (наприклад, Just-in-Time) та збуту для забезпечення конкурентних переваг.

Контрольні запитання за темою роботи

1. У чому полягає сутність виробничої логістики як складової загальної логістики?
2. Які об'єкт і предмет вивчення виробничої логістики?
3. Яка кінцева мета виробничої логістики?
4. У чому полягає логістична концепція організації сучасного виробництва?
5. Як відрізняється логістичний підхід від традиційного в управлінні виробництвом?
6. Чи завжди доцільно впроваджувати логістичну концепцію?
7. Чим відрізняються поняття "виробнича логістика" та "логістика виробничих процесів"?

Практичне заняття 8. Логістика постачання підприємства

8.1 Функції логістики постачання

8.2 Вибір постачальника

8.3 Вирішення задачі «зробити або купити» (mob–make–or– buy problem)

Мета вивчення теми: сформувати знання про ефективне управління потоками сировини та матеріалів, забезпечуючи їх доставку в потрібний час, у потрібному місці, в потрібній кількості та якості, з мінімальними витратами, для підвищення конкурентоспроможності бізнесу та оптимізації виробництва.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Розглянути ефективне управління потоками сировини та матеріалів.

Питання до обговорення

1. **Сутність закупівельної логістики:** визначення, цілі (задоволення потреб виробництва з мінімальними витратами), функції, завдання.
2. **Управління матеріальними потоками:** як організувати рух матеріалів від постачальника до складу (виштовхувальні/витягувальні системи).
3. **Вибір постачальників:** методи оцінки (ABC-аналіз, рейтинг), критерії вибору, «зробити або купити».
4. **Управління запасами:** методи визначення потреби, розрахунок страхового запасу, системи управління (JIT, MRP, Kanban).
5. **Транспортна логістика:** вибір виду транспорту, оптимізація маршрутів, документообіг.
6. **Інтеграція логістики:** взаємодія закупівельної логістики з маркетингом, виробництвом, фінансами.

Практичні завдання:

Завдання 1. Розрахунок економічного розміру замовлення (EOQ): визначення оптимальної кількості матеріалів для замовлення, щоб мінімізувати сукупні витрати на закупівлю та зберігання.

Завдання 2. Аналіз «зробити або купити» (Make-or-Buy): порівняння витрат на виробництво компонента власними силами та його закупівлю у постачальника.

Завдання 3. ABC-аналіз: класифікація матеріалів за їхньою вартістю/важливістю та розробка стратегії управління запасами для кожної групи.

Завдання 4. Оптимізація транспортних витрат: розрахунок найвигіднішого маршруту та способу доставки для певного обсягу вантажу.

Завдання 5. Впровадження системи «точно в строк» (JIT): розробка схеми поставок, що мінімізує складські запаси та забезпечує поставки "точно до потреби".

Завдання 6. Моделювання мікрологістичних систем: вирішення задач із застосуванням MRP/Kanban на прикладі конкретного виробництва.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Що таке логістика постачання?
2. Які завдання закупівельної логістики?
3. Які ключові етапи процесу постачання?

Практичне заняття 9. Виробнича логістика.

9.1 Сутність виробничої логістики

9.2 Основні внутрішньовиробничі логістичні системи

Мета вивчення теми: полягає в оптимізації матеріальних потоків (сировини, напівфабрикатів, готової продукції) всередині підприємства, від сировини до кінцевого споживача, шляхом синхронізації виробничих та логістичних операцій для зниження витрат, підвищення ефективності, якості та гнучкості виробництва.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Студентам пропонується навчитися оптимізації матеріальних потоків (сировини, напівфабрикатів, готової продукції) всередині підприємства, від сировини до кінцевого споживача.

Питання до обговорення

1. Визначення та основні поняття: об'єкт, предмет, мета, завдання.
2. Місце виробничої логістики в загальній системі логістики підприємства (постачання, виробництво, збут).
3. Основні принципи логістичного підходу до управління виробництвом.
4. Функції: планування матеріальних потоків, управління запасами, транспортування, зберігання, контроль.
5. Концепція "худого виробництва" (Lean Production) та її елементи.
6. "Тягнучі" системи" (Pull Systems) та їх застосування для управління запасами в виробництві.

Практичні завдання:

Завдання 1. Розробити логістичну модель, що оптимізує закупівлю, організує поопераційне постачання матеріалів до верстатів (JIT) та забезпечить ефективне управління готовою продукцією на складі.

Завдання 2. Підприємство переходить на систему «точно в строк» (Just-In-Time, JIT). Потрібно розробити план постачання компонентів таким чином, щоб вони надходили на виробничу лінію безпосередньо перед використанням, виключаючи проміжне складування.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Що таке виробнича логістика, її місце в загальній логістиці?
2. Яка головна мета?
3. Які конкретні функції виконує?
4. Які складові включає?
5. Як організувати ефективно?
6. Постачання, виробництво, збут — як вони пов'язані в рамках виробничої логістики?
7. Які методи використовуються для оптимізації?

Практичне заняття 10. Збутова логістика

10.1 Механізм функціонування збутової логістики

10.2 Операційна система збутової (розподільчої) логістики

Мета вивчення теми: навчитись ефективно управляти потоком готової продукції від виробника до кінцевого споживача, забезпечуючи її доставку в потрібній кількості, якості, вчасно та в потрібне місце з мінімальними витратами, що підвищує конкурентоспроможність підприємства та задовольняє вимоги клієнтів.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Навчитись як ефективно управляти потоком готової продукції від виробника до кінцевого споживача, забезпечуючи її доставку в потрібній кількості, якості.

Питання до обговорення

1. Яким чином збутова логістика сприяє досягненню загальних бізнес-цілей компанії та підвищенню її конкурентоспроможності?
2. Які ключові потреби та очікування клієнтів щодо доставки продукції? Як логістична система може забезпечити необхідний рівень обслуговування (правильний продукт, у потрібній кількості, необхідної якості, в потрібний час та місце, з оптимальними витратами)?
3. Як забезпечити ефективну взаємодію збутової логістики з відділами маркетингу, продажів, виробництва та закупівель для синхронізації процесів та потоків?
4. Які канали збуту (прямі продажі, дистриб'ютори, роздрібні мережі, електронна комерція) є найбільш ефективними, та як ними управляти з логістичної точки зору?

Практичні завдання:

Завдання 1. Створити логістичну систему для меблевого підприємства, що включає вітчизняних постачальників сировини та імпортні комплектуючі. Визначити доцільність залучення посередників та основні витрати.

Завдання 2. Провести ABC-аналіз запасів готової продукції на складі для виявлення найважливіших товарних позицій (найбільш прибуткові або затребувані).

Завдання 3. Оформити весь пакет документів (рахунки-фактури, транспортні накладні, сертифікати) для міжнародного відвантаження продукції.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Чим відрізняється збутова логістика від закупівельної?
2. Назвіть і поясніть "сім правил логістики".

3. Які завдання вирішує транспортна логістика в системі збуту?
4. Як оптимізація складських процесів впливає на збутову логістику?
5. Які показники використовують для оцінки ефективності збутової логістики?
6. Які фактори впливають на вибір транспортного засобу в збутовій мережі?
7. Яка роль логістичного посередника (дистриб'ютора, експедитора) у збутовій логістиці?

Практичне заняття 11. Інформаційні потоки на підприємстві

11.1 Логістичні інформаційні системи

11.2 Інформаційна інфраструктура

Мета вивчення теми: полягає в розумінні, аналізі та оптимізації руху інформації для ефективного управління, підтримки прийняття рішень, підвищення продуктивності та зниження витрат, що включає класифікацію потоків, вивчення їхньої ролі в логістиці та бізнес-процесах, а також розробку заходів для їх вдосконалення за допомогою сучасних інформаційних технологій.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Студентам пропонується навчитися розробляти заходи оптимізації руху інформації для ефективного управління, для їх вдосконалення за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Питання до обговорення

1. Як класифікувати потоки (внутрішні, зовнішні; горизонтальні, вертикальні)?
2. Чи відповідає структура потоків реальним бізнес-процесам?
3. Як забезпечити мінімізацію маршрутів та виключення дублювання?
4. Як контролювати якість інформації (контролінг)?
5. Як захистити інформацію від втрат чи несанкціонованого доступу?
6. Як забезпечити актуальність та достовірність даних?
7. Які системи документообігу та ERP використовуються?
8. Чи оптимізовано процеси збору, обробки та передачі інформації?
9. Як інтеграція інформаційних потоків впливає на швидкість реакції бізнесу?

Практичні завдання:

Завдання 1. Розробити єдину систему кодування товарів, клієнтів, постачальників (наприклад, за штрих-кодами) для прискорення обробки документів.

Завдання 2. Проаналізувати потребу в CRM/ERP-системі та розробити план її впровадження для автоматизації замовлень і звітності.

Завдання 3. Перевести обробку транспортних накладних та супровідних документів в електронний формат, навчаючи персонал роботі з ЕОМ.

Завдання 4. Визначити метрики для оцінки інформаційного потоку (кількість документів за годину, % помилок) та налаштувати регулярний моніторинг.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Що таке інформаційний потік?
2. Які бувають інформаційні потоки за напрямком?
3. Які ключові характеристики повинен мати ефективний інформаційний потік?
4. Як класифікують інформаційні потоки за їх функціональним призначенням?

Практичне заняття 12. Планування та аналіз логістичної діяльності підприємства

12.1 Ключові аспекти планування логістичної діяльності

12.2 Процес планування логістичних технологій

Мета вивчення теми: зрозуміти сутність, принципи, інструменти та методи управління матеріальними й інформаційними потоками для підвищення загальної ефективності, зниження витрат, забезпечення якості та швидкості поставок, що в кінцевому результаті зміцнює конкурентоспроможність компанії на ринку.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Вивчення інструментів та методів управління матеріальними й інформаційними потоками для підвищення загальної ефективності.

Питання до обговорення

1. Як логістичні цілі інтегруються з загальною стратегією підприємства?
2. Які моделі прогнозування попиту та потужностей використовувати?
3. Як адаптувати логістичні плани до поточних (кризових, воєнних) умов?
4. Як оптимізувати закупівельну логістику (вибір постачальників, умови)?
5. Які методи управління запасами найефективніші для різних категорій товарів?
6. Як планувати виробничу логістику, щоб мінімізувати втрати?
7. Як оптимізувати складські операції та управління складом?
8. Як ефективно планувати транспортну логістику (вибір перевізників, маршрути, витрати)?

Практичні завдання:

Завдання 1. На основі даних про продажі спрогнозувати потребу в сировині на наступний квартал. Визначити оптимальний розмір замовлення постачальнику, враховуючи витрати на зберігання та можливі дефіцити.

Завдання 2. Обрати найефективніший вид транспорту для доставки продукції на віддалений ринок. Порівняти витрати (вартість фрахту, час, ризики) та пропускну здатність різних видів транспорту (авто, залізниця, авіа).

Завдання 3. Розробити схему розміщення товарів на складі для прискорення комплектації замовлень. Визначити зони зберігання, порядок руху товарів, мінімізуючи пробіг персоналу.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Визначте планування як основну функцію логістичного менеджменту.
2. Опишіть ключові принципи логістичного планування.
3. Назвіть та охарактеризуйте різні види логістичних планів.
4. Які методи використовуються в логістичному плануванні?

Практичне заняття 13. Логістика і маркетинг

13.1 Співвідношення логістичної та маркетингової систем

13.2 Логістичні потреби маркетингу

Мета вивчення теми: формувати знання та навички для ефективного управління матеріальними потоками та маркетинговою діяльністю підприємства, забезпечуючи задоволення потреб споживачів, створення конкурентних переваг та оптимізацію витрат.

План проведення заняття:
Самостійна робота. Індивідуальна робота. Презентація.

Питання до обговорення

1. Як найкраще інтегрувати логістичну та маркетингову стратегії для досягнення загальних корпоративних цілей і забезпечення конкурентних переваг?
2. Яка з функцій (маркетинг чи логістика) має бути домінуючою або як забезпечити їхню рівноправну взаємодію в системі менеджменту?
3. Як спільні зусилля маркетингу та логістики можуть максимізувати цінність для кінцевого споживача (наприклад, через швидкість доставки, наявність товару, якість обслуговування)?

Практичні завдання:

Завдання 1. Скласти оптимальний маршрут доставки для мережі магазинів, мінімізуючи витрати.

Завдання 2. Проаналізувати структуру витрат складського комплексу та запропонувати шляхи оптимізації.

Завдання 3. Розробити план розподілу нового товару на ринку, враховуючи цільову аудиторію та конкурентів.

Контрольні запитання за темою роботи

1. Як пов'язані логістика та маркетинг? Поясніть сутність маркетингової логістики.
2. Які спільні функції виконують відділи маркетингу та логістики?
3. Яка роль логістики (Place) в рамках маркетингового комплексу 4P?
4. Як логістичні рішення впливають на реалізацію маркетингових стратегій (наприклад, збут, дистрибуція, сервіс)?
5. Які організаційні структури забезпечують ефективну інтеграцію маркетингу та логістики?

Практичне заняття 14. Аудит логістики

Мета вивчення теми: тримання системних знань та практичних навичок для діагностики стану логістичної системи підприємства, виявлення резервів для зниження витрат, підвищення ефективності управління потоками та підвищення рівня логістичного сервісу, щоб забезпечити конкурентоспроможність бізнесу на ринку.

План проведення заняття:
Самостійна робота. Вивчення діагностики стану логістичної системи підприємства.

Питання до обговорення

1. Які конкретні проблеми ми прагнемо вирішити (напр., зростання витрат, затримки, незадоволені клієнти)?
2. Які бізнес-процеси в логістиці є пріоритетними для покращення?
3. Як аудит допоможе досягти загальних цілей компанії?

Практичні завдання:

Завдання 1. Зменшити витрати на транспортування на 15% протягом 6 місяців. Аудит поточних маршрутів, переговори з перевізниками, аналіз можливостей консолідації

вантажів, впровадження системи GPS-моніторингу, оптимізація завантаження транспортних засобів.

Завдання 2. Підприємство "Альфа" має власний автопарк для доставки продукції клієнтам у межах регіону. Керівництво помітило зростання транспортних витрат та збільшення кількості затримок доставки. Ваша задача – провести аудит транспортної логістики.

Завдання 3. Компанія "Бета" володіє великим складом, на якому спостерігається високий рівень браку при комплектуванні замовлень та низька швидкість обробки вантажів. Необхідно провести аудит складських операцій.

Завдання 4. Використовуючи дані про річний обіг та стабільність попиту на 10 різних товарних позицій, проведіть ABC-аналіз (за обсягом продажів) та XYZ-аналіз (за стабільністю попиту).

Контрольні запитання за темою роботи

1. Що таке логістичний аудит?
2. Які питання вивчає аудит логістики?
3. З яких етапів складається аудит логістики?

Практичне заняття 15. Універсальний характер концепції та методології логістики

15.1 Вплив логістичної системи на результати господарської діяльності підприємства

15.2 Логістичний підхід в управлінні кадрами

Мета вивчення теми: полягає у розумінні універсальності логістики як системи управління потоками в різних сферах (виробництво, постачання, збут), її інтегральної суті, що об'єднує матеріальні, інформаційні та фінансові потоки, та освоєнні методологічного апарату (принципів, функцій, системного підходу) для оптимізації процесів, зниження витрат і підвищення ефективності підприємств, незалежно від галузі.

План проведення заняття:

Самостійна робота. Презентація.

Питання до обговорення

1. Як інтегрує логістика різні функції і чому її розглядають як науку та сферу діяльності?
2. Чи застосовується логістичний підхід лише в бізнесі, чи його можна використовувати в інших сферах?
3. Як логістика взаємодіє з маркетингом, менеджментом, фінансами та інформаційними технологіями?
4. Як змінилося розуміння логістики?
5. Які виклики та можливості несе глобалізація для логістики?

Практичні завдання:

Завдання 1. Проаналізуйте витрати, швидкість та надійність різних видів транспорту (автомобільний, залізничний, авіа) для доставки товару з Києва до Одеси, враховуючи тип товару (крихкий, терміновий).

Завдання 2. Побудуйте найефективніший маршрут для кур'єрської служби з 5 точками доставки, мінімізуючи час у дорозі.

Завдання 3. Розробіть схему (блок-схему) логістичної системи для виробника меблів (від закупівлі сировини до доставки клієнту) та визначте ключові вузли прийняття рішень.

Завдання 4. Розробіть алгоритм для прийому поверненого товару (брак, гарантійний ремонт) у роздрібній мережі, мінімізуючи витрати.

Контрольні запитання за темою роботи

1. З яких стадій складається апіорний економічний аналіз в процесі моделювання впливу логістичної системи на результати господарської діяльності підприємства?
2. На яких методах базується кількісна оцінка впливу логістичної системи на результати господарської діяльності підприємства?
3. Яким є алгоритм кількісної оцінки впливу логістичної системи на результати господарської діяльності підприємства?
4. Який підхід у теперішній час є найбільш розповсюдженим при побудові системи управління кадрами підприємства?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гуторов О.І. Логістика : навч. посіб. / О. І. Гуторов, О. І. Лебединська, Н. В. Прозорова. – Харків : Міськдрук, 2011. – 322 с.
2. Заборська Н. К. Основи логістики: навчальний посібник / Н. К. Заборська, Л. Е. Жуковська – Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. – 215 с.
3. Кальченко А. Г. Логістика : навч. посіб. / Кальченко А. Г. – К. : КНЕУ, 2002. – 148 с.
4. Качуровський В. Є. Логістика : опорний конспект лекцій для студентів денної та заочної форми навчання напряму підготовки 0502 «Менеджмент» / В. Є. Качуровський. – Вінниця : ВНАУ. – 2010. – 144 с.
5. Крикавський Є. В. Логістика для економістів : підруч. для студентів та викл. ВНЗ : присвяч. 170-річчю Нац. ун-ту "Львів. політехніка" і 70-річчю каф. маркетингу та логістики / Є. В. Крикавський. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 476 с.
6. Крикавський Є. В. Логістика: компедіум і практикум : навч. посіб. / Є. В. Крикавський, Н. І. Чухрай, Н. В. Чернописька. – К. : Кондор, 2009. – 340 с.
7. Крикавський Є. В. Логістика. Основи теорії : підруч. / Є. В. Крикавський. – Львів : Національний Університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ», Інститут післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2004. – 416 с.
8. Крикавський Є. Логістика та управління ланцюгами поставок : навч. посіб. / Є. Крикавський, О. Похильченко, М. Фертч. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 844 с.
9. Крикавський Є. Логістичне управління : підруч. / Є. Крикавський. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 684 с.
10. Логістика: теорія та практика : навч. посіб. / Кислий В. М., Біловодська О. А., О. М. Олефіренко, О. М. Соляник. – К. : ЦУЛ, 2016. – 356 с.
11. Окландер М. А. Логістика : підруч. / М. А. Окландер. – К. : ЦУЛ, 2008. – 346 с.

Бібліотеки України

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://www.nplu.kiev.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького URL : <http://www.odnb.odessa.ua/>
4. Електронна бібліотека ДУ «Одеська політехніка» URL : <http://library.opu.ua>

Законодавство України

1. <http://www.rada.gov.ua/>
 2. <http://www.liga.kiev.ua/>
-
1. Архів наукового журналу «Маркетинг і цифрові технології» URL : <https://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/issue/archive>
 2. Державна служба статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 3. Інтернет-портал для управлінців URL : <http://www.management.com.ua/>
 4. Портал споживача URL : <http://www.consumerinfo.org.ua>
 5. Українська асоціація маркетингу URL : <http://uam.in.ua/>
 6. Офіційний сайт Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» URL: <https://ukrpatent.org/>